Cylch Gorchwyl DRAFFT

*(**Nodyn i aelodau** : Paratowyd y cylch gorchwyl drafft hyn gan ddefnyddio'r rhai presennol o Geredigion (2022) a Sir Gaerfyrddin (2022) ar y cyd â'r cylch gorchwyl o BGCau unedig eraill.)*

<u>Gwybodaeth Gefndir</u>

Paratowyd yn unol â Chanllawiau Statudol Llywodraeth Cymru ar Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, Dyfodol a Rennir Pwrpas.

Mae Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 ("y Ddeddf"), yn gosod dyletswydd llesiant ar gyrff cyhoeddus penodedig i gyflawni datblygu cynaliadwy. Mae Rhan 4 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol sefydlu Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus lle mae cyrff cyhoeddus yn gweithredu ar y cyd i gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant.

Rhaid bod Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus (BGC) ar gyfer pob Ardal Awdurdod Lleol yng Nghymru. Fodd bynnag, mae Adran 47 o'r Ddeddf yn caniatáu i ddau neu fwy o BGC uno os ydynt o'r farn y byddai'n eu helpu i gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant. Mae adran 48 o'r Ddeddf hefyd yn caniatáu i ddau neu fwy o BGC gydweithio os ydynt o'r farn y byddai'n eu helpu i gyfrannu at gyflawni'r nodau llesiant.

Mae'r pwerau a roddwyd yn Adran 47 o'r Ddeddf wedi cael eu defnyddio i uno BGCau ar wahân Sir Gaerfyrddin a Cheredigion yn un BGC ("y Bwrdd") ar gyfer ardal Sir Gaerfyrddin a Cheredigion.

Statws

1. Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Sir Caerfyrddin a Cheredigion (y Bwrdd) yn fwrdd statudol a sefydlwyd gan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015.

Pwrpas

2. Mae'r Bwrdd yn gyfrifol am wella lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol Siroedd Caerfyrddin a Cheredigion. Bydd y Bwrdd yn defnyddio'r egwyddor datblygu cynaliadwy i wneud y mwyaf o'i gyfraniad at gyflawni saith nod llesiant cenedlaethol trwy fynd i'r afael ag anghenion llesiant penodol yr ardal.

3. Wrth fynd ar drywydd y diben hwn, bydd y Bwrdd yn cyfrannu at y nodau llesiant cenedlaethol:

- Cymru ffyniannus
- Cymru wydn
- Cymru iachach
- Cymru fwy cyfartal
- Cymru o gymunedau cydlynol
- Cymru o ddiwylliant bywiog ac iaith Gymraeg ffyniannus

- Cymru sy'n gyfrifol yn fyd-eang

4. Datblygu cynaliadwy yw egwyddor flaenllaw gweithgareddau'r BGC. Mae hyn yn golygu gweithredu mewn ffordd sy'n ceisio sicrhau bod anghenion y presennol yn cael eu diwallu heb gyfaddawdu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain.

5. Bydd hyn yn golygu gwneud penderfyniadau a gweithio mewn ffyrdd sy'n ystyried y canlynol:

- **Tymor hir:** Pwysigrwydd cydbwyso anghenion tymor byr gyda'r angen i ddiogelu'r gallu i ddiwallu anghenion hirdymor hefyd.
- **Atal:** Sut y gall gweithredu i atal problemau rhag digwydd neu waethygu helpu cyrff cyhoeddus i gyflawni eu hamcanion.
- **Integreiddio**: Ystyried sut y gall amcanion llesiant y corff cyhoeddus effeithio ar bob un o'r nodau llesiant, ar eu hamcanion eraill, neu ar amcanion cyrff cyhoeddus eraill.
- **Cydweithredu**: Gweithredu mewn cydweithrediad ag unrhyw berson arall (neu wahanol rannau o'r corff ei hun) a allai helpu'r corff i gyflawni ei amcanion lles.
- **Cyfranogiad**: Pwysigrwydd cynnwys pobl sydd â diddordeb mewn cyflawni'r nodau llesiant a sicrhau bod y bobl hynny'n adlewyrchu amrywiaeth yr ardal y mae'r corff yn ei gwasanaethu.

Prif Dasgau

6. Mae gan y Bwrdd bedwar prif ofyniad statudol:

- Paratoi a chyhoeddi asesiad o gyflwr lles economaidd, cymdeithasol, amgylcheddol a diwylliannol yn Sir Gaerfyrddin a Cheredigion
- Paratoi a chyhoeddi Cynllun Llesiant Lleol ar gyfer Sir Gaerfyrddin a Cheredigion sy'n nodi amcanion lleol a'r camau y mae'n bwriadu eu cymryd i'w cyflawni
- Cymryd pob cam rhesymol i gyflawni'r amcanion lleol y maent wedi'u gosod
- Paratoi a chyhoeddi adroddiad blynyddol sy'n nodi cynnydd y Bwrdd o ran cyflawni'r amcanion lleol

Aelodaeth

Aelodau statudol

7. Pum aelod **statudol** y Bwrdd yw:

- Cyngor Sir Caerfyrddin (Arweinydd a Phrif Weithredwr)

- Cyngor Sir Ceredigion (Arweinydd a Phrif Weithredwr)

- Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda (naill ai'r Cadeirydd, y Prif Weithredwr neu'r ddau)
- Gwasanaeth Tân ac Achub Canolbarth a Gorllewin Cymru (Prif Swyddog Tân)
- Cyfoeth Naturiol Cymru (Prif Weithredwr)

* 4 sefydliad, gan gynnwys cynrychiolwyr o'r ddau Awdurdod Lleol.

8. Caniateir dynodi cynrychiolydd enwebedig i gymryd lle unrhyw un o'r personau a enwir uchod.

9. Dim ond aelod arall o Gabinet y Cyngor y caniateir ddirprwyo ar ran Arweinydd y Cyngor.

10. Rhaid darparu enwau'r cynrychiolwyr enwebedig i'r ysgrifenyddiaeth cyn pob cyfarfod o'r Bwrdd.

11. Dylai unrhyw gynrychiolydd dynodedig gael yr awdurdod i wneud penderfyniadau ar ran ei berson a enwir a nodir ym Mhwynt 7 uchod.

Cyfranogwyr Gwahoddedig

12. Gwahoddir y personau canlynol i gymryd rhan yng ngweithgaredd y Bwrdd h.y. Caiff y Bwrdd wahodd unrhyw gyrff/personau eraill sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus i gymryd rhan yng ngweithgaredd y Bwrdd, hyd yn oed os yw'r person hwnnw'n arfer swyddogaethau eraill. Gwahoddir y gwahoddedigion canlynol i gymryd rhan yng ngweithgaredd y Bwrdd:

- Gweinidogion Cymru/Llywodraeth – Uwch Was Sifil
- Prif Gwnstabl/Uwch-arolygydd Heddlu Dyfed Powys
- Swyddfa Comisiynydd Heddlu a Throseddu Dyfed Powys – Prif Gynrychiolydd Gweithredol
- Prif Swyddog Gweithredol Gwasanaeth Prawf Cenedlaethol Cymru (Uned Gyflenwi Lleol Dyfed Powys)
- Cynrychiolaeth o un o'r ddwy sir o Gyngor Tref a Chymuned sy'n ddarostyngedig i Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol.
- Un Llais Cymru
- Cynrychiolaeth gan Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
- Prif Swyddog Gweithredol Cymdeithas Gwasanaethau Gwirfoddol Sir Gaerfyrddin
- Prif Swyddog Gweithredol Cymdeithas Mudiadau Gwirfoddol Ceredigion
- Cyfarwyddwr Iechyd y Cyhoedd, Bwrdd Iechyd Prifysgol Hywel Dda. (Yn achos Cyfarwyddwr Iechyd y Cyhoedd, gofynnir i unrhyw ddirprwy fod yn aelod o Uwch-dîm y Gyfarwyddiaeth Iechyd Cyhoeddus ac os yw’r Cyfarwyddwr yn dirprwyo ar ran y Cadeirydd a/neu Brif Weithredwr y Bwrdd

Iechyd, bydd angen i aelod arall o uwch dîm rheoli'r Bwrdd Iechyd i fod yn bresennol fel aelod statudol o'r Bwrdd).

- Uwch Gynrychiolydd Prifysgol Aberystwyth
- Uwch Gynrychiolydd Prifysgol Cymru Y Drindod Dewi Sant
- Uwch Gynrychiolydd Coleg Sir Gâr a Choleg Ceredigion
- Llyfrgell Genedlaethol Cymru
- Yr Adran Gwaith a Phensiynau

13. Nid yw'n ofynnol i gyfranogwyr gwahoddedig dderbyn gwahoddiad. Fodd bynnag, unwaith y derbynnir gwahoddiad, gwahoddodd cyfranogwyr i ddod yn aelodau llawn o'r Bwrdd a disgwylir iddynt gymryd rhan lawn yng ngweithgareddau'r Bwrdd ac i weithio ar y cyd â'r Bwrdd er mwyn cyflawni ei ddyletswydd llesiant, fel yr amlinellir ym Mhwynt 6. Gofynnir i gyfranogwyr gwahoddedig ymuno â'r Bwrdd trwy lythyr.

14. Caniateir i gyfranogwyr gwahoddedig enwebu cynrychiolydd dynodedig, ond disgwylir y bydd y cynrychiolydd yn cael ei awdurdodi i wneud penderfyniadau ac ymrwymiadau ar ran y cyfranogwyr gwahoddedig. Rhaid darparu enwau'r cynrychiolwyr enwebedig i'r ysgrifenyddiaeth cyn pob cyfarfod o'r Bwrdd.

Partneriaid eraill

15. Bydd y Bwrdd yn ymgysylltu â phartneriaid allweddol eraill yn y maes ac yn ceisio cyngor ganddynt sy'n arfer swyddogaethau o natur gyhoeddus; sydd â diddordeb materol yn lles yr ardal; darparu gwasanaethau cyhoeddus pwysig; ac maent yn ymwneud â pharatoi, gweithredu a chyflawni gwaith y Bwrdd. Bydd ymgysylltu yn cael ei gynnal fel blaenoriaeth gan y Bwrdd, a bydd yn cael ei gefnogi gan weithgareddau ar y cyd, fel y cytunwyd arnynt gan aelodau.

Mae'r partneriaid hyn yn cynnwys, ond heb fod yn gyfyngedig i:

- Cynghorau Cymuned a Thref
- Iechyd Cyhoeddus Cymru
- LLAIS Cymru
- MEDR
- Cyngor Chwaraeon Cymru
- Amgueddfa Genedlaethol Cymru
- Cyngor Celfyddydau Cymru
- Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru
- Swyddfa Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

Darparu Gwybodaeth

16. Gall y Bwrdd ei gwneud yn ofynnol i gyfranogwyr gwahoddedig a phartneriaid eraill ddarparu gwybodaeth am unrhyw gamau y maent yn eu cymryd a allai gyfrannu at

gyflawni'r nodau llesiant. Fodd bynnag, nid yw'n ofynnol i'r cyfranogwyr gwahoddedig a phartneriaid eraill ddarparu gwybodaeth pan ofynnir amdanynt, os;

a) maent o'r farn y byddai'n anghydnaws â'u dyletswyddau, neu
b) ei fod wedi cael effaith andwyol ar arfer eu swyddogaethau, neu
c) eu gwahardd rhag ei ddarparu gan y gyfraith.

17. Os yw cyfranogwr neu bartner yn penderfynu peidio â darparu gwybodaeth y mae'r Bwrdd wedi gofyn amdano, rhaid iddo roi rhesymau ysgrifenedig i'r Bwrdd dros ei benderfyniad.

Trefniadau Cadeirio ac Amlder y Cyfarfodydd

<u>Cyfarfodydd mandedol</u>

18. Bydd y Bwrdd yn cynnal "cyfarfod mandedol" dan gadeiryddiaeth Awdurdod Lleol, heb fod yn hwyrach na 60 diwrnod ar ôl pob etholiad cyffredin o gynghorwyr lleol.

Yn y cyfarfod hwn rhaid i'r Bwrdd:
a) Benodi Cadeirydd ac Is-gadeirydd;
b) Penderfynu pryd a pha mor aml mae'n cwrdd; ac
c) Adolygu a chytuno ar ei Gylch Gorchwyl.

19. Bydd y Cadeirydd yn cael ei ethol **bob dwy flynedd** trwy gytundeb aelodau'r Bwrdd. Gall y Cadeirydd naill ai fod yn Aelod Statudol neu'n Gyfranogwr Gwahoddedig.

Bydd rôl y Cadeirydd yn cynnwys:

- Rheoli Agenda y Bwrdd
- Adolygu'r cofnodion drafft
- Cynrychioli'r Bwrdd mewn digwyddiadau allweddol
- Rheoli unrhyw wrthdaro buddiannau
- Datrys anghytundebau
- Cadw trefn dda
- Mynychu cyfarfodydd craffu
- Adolygu a chytuno ar ei Gylch Gorchwyl.

20. Bydd yr Is-gadeirydd yn cael ei ethol **bob dwy flynedd** trwy gytundeb aelodau'r Bwrdd. Gall yr Is-gadeirydd fod naill ai'n Aelod Statudol neu'n Gyfranogwr Gwahoddedig. *Arfer da fyddai i'r Is-gadeirydd fod o sefydliad partner gwahanol i'r Cadeirydd*. Rôl yr Is-gadeirydd fydd ymgymryd â rôl y Cadeirydd os nad yw'r Cadeirydd yn gallu cyflawni ei ddyletswyddau.

<u>Cyfarfodydd Cyffredin</u>

21.Cynhelir cyfarfodydd cyffredin y Bwrdd, o leiaf **bob tri** mis calendr o leiaf - ar adeg a lleoliad y cytunir arnynt gan yr aelodau. Bob blwyddyn, bydd dau o'r cyfarfodydd hyn yn cael eu cynnal wyneb yn wyneb, a cynhelir y gweddill ar sail hybrid. Bydd y trefniant hwn yn caniatáu presenoldeb wyneb yn wyneb ac ar-lein. Gellir galw cyfarfodydd ychwanegol y Bwrdd i ystyried eitemau penodol yn ôl yr angen a'u cytuno gan aelodau.

22.Bydd pob cyfarfod yn ystyried, ond heb fod yn gyfyngedig i, yr eitemau agenda canlynol:

- Croeso ac ymddiheuriadau.
- Datganiadau o fuddiant.
- Cwestiynau cyhoeddus: mae angen i'r Cadeirydd gytuno ar y cwestiynau hyn cyn y cyfarfod
- Cofnodion y cyfarfod diwethaf.
- Cynnydd ar amcanion llesiant.
- Blaenraglen waith.

23. Nid yw cyfarfodydd y Bwrdd yn agored i'r cyhoedd, fodd bynnag, o dan rai amodau, gellir cyflwyno cwestiynau drwy'r Cadeirydd. Gyda chytundeb pellach ymlaen llaw gan y Cadeirydd, gellir rhoi caniatâd ar gyfer cynrychiolaeth a enwir gan y cyhoedd (hyd at uchafswm o 3 o bobl) yn gallu mynychu cyfarfod y Bwrdd i ystyried eu cwestiwn.

24. Bydd agenda, cofnodion, papurau gwybodaeth ac allbwn arall o'r Bwrdd yn ddogfennau sydd ar gael i'r cyhoedd ar wefan y Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar y cyd.

25. Bydd y BGC yn gweithredu yn unol ag Atodlen 12A i Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel y'i diwygiwyd mewn perthynas â gwybodaeth eithriedig.

26. Ni fydd aelodau'r BGC yn gwneud gwybodaeth gyfrinachol neu eithriedig yn gyhoeddus heb ganiatâd y corff perthnasol sydd wedi darparu'r wybodaeth.

27. Dylai pob eitem sylweddol ar yr agenda gael ei gefnogi gan bapur gydag argymhelliad clir y dylid ei gyflwyno ar y templed adroddiad clawr safonol.

28. Gellir caniatáu eitemau brys yn ôl disgresiwn y Cadeirydd.

29. Dylid cylchredeg yr agenda a'r papurau yn electronig i gyrraedd dim hwyrach na phum diwrnod gwaith cyn y cyfarfod.

30. Bydd pob cyfarfod yn cael ei weinyddu a'i gynnal yn ddwyieithog, a darperir cyfieithu ar y pryd.

<u>Gwneud Penderfyniadau</u>

31. Mae aelodau'r Bwrdd yn gynrychiolwyr o'r pum aelod statudol a chynrychiolwyr o'r holl aelod-sefydliadau eraill sydd wedi derbyn gwahoddiad i gymryd rhan yng ngweithgareddau'r Bwrdd.

32. Cworwm cyfarfod BGC yw pob un o'i bum aelod statudol.

33. Bydd penderfyniadau'r Bwrdd yn cael eu gwneud ar sail consensws a dim ond pan fyddant yn cael eu gwneud ar y cyd ac yn unfrydol gan holl aelodau'r bwrdd a gyda'r holl aelodau statudol yn bresennol y byddant yn ddilys.

34. Os bydd anghytundeb rhwng aelodau, cyfrifoldeb y Cadeirydd yw cyfryngu cytundeb a sicrhau bod hyn yn cael ei gyflwyno i'r cyfarfod nesaf sydd ar gael o'r Bwrdd neu i gyfarfod arbennig os oes angen.

35. Rhaid adrodd am benderfyniadau a wneir gan y Bwrdd yn ôl i'r sefydliadau priodol mewn modd amserol.

<u>Is-grwpiau</u>

36. Gall y Bwrdd sefydlu is-grwpiau i'w gefnogi i gyflawni ei swyddogaethau a gall y Bwrdd awdurdodi is-grwpiau i arfer ei swyddogaethau.

37. Rhaid i bob is-grŵp o BGC gynnwys o leiaf un aelod o'r Bwrdd, a fydd yn Cadeirio'r is-grŵp, a gall gynnwys unrhyw gyfranogwr gwahoddedig neu bartner arall.

38. Er na ellir awdurdodi is-grwpiau eu hunain i gwblhau a chymeradwyo'r Asesiad o Lesiant Lleol, neu'r Cynllun Llesiant Lleol, disgwylir y byddant yn chwarae rôl bwysig wrth ymchwilio a datblygu'r cynhyrchion hynny mewn drafft.

39. Ni all is-grwpiau:

- Wahodd pobl i gymryd rhan yng ngweithgaredd y Bwrdd
- Gosod, adolygu neu adolygu amcanion lleol y Bwrdd
- Paratoi neu gyhoeddi Asesiad o Lesiant
- Ymgynghori ar Asesiad o Lesiant neu baratoi drafft o asesiad at ddibenion ymgynghori
- Paratoi neu gyhoeddi Cynllun Llesiant Lleol
- Ymgynghori ar Gynllun Llesiant Lleol neu baratoi drafft o Gynllun Llesiant Lleol at ddibenion ymgynghori
- Adolygu neu ddiwygio Cynllun Llesiant Lleol neu gyhoeddi Cynllun Llesiant Lleol diwygiedig
- Ymgynghori ar welliant i Gynllun Llesiant Lleol
- Cytuno bod y Bwrdd yn uno neu'n cydweithio â BGC arall

40. Mae'r materion uchod yn ei gwneud yn ofynnol i bob aelod weithredu ar y cyd ac felly mae'n rhaid i'r Bwrdd ei hun eu cymryd.

41. Bydd nodau pob is-grŵp yn cael eu pennu gan y Bwrdd pan fydd yr is-grŵp yn cael ei sefydlu.

42. Bydd pob is-grŵp yn paratoi cylch gorchwyl, a bydd Cadeirydd yr is-grŵp yn eu cyflwyno i'r Bwrdd i'w cymeradwyo.

Cymorth

43. Darperir cymorth gweinyddol i'r Bwrdd gan Gyngor Sir Caerfyrddin a Chyngor Sir Ceredigion. I gynnwys:-

- Sicrhau bod y BGC wedi'i sefydlu ac yn cwrdd yn rheolaidd
- Paratoi'r agenda a chomisiynu papurau ar gyfer cyfarfodydd
- Paratoi a chydlynu blaenraglen waith ar gyfer gwaith y Bwrdd
- Gwahodd cyfranogwyr a rheoli presenoldeb
- Gweithio ar yr adroddiad blynyddol
- Paratoi tystiolaeth ar gyfer craffu
- Paratoi cyngor a briffio ar gyfer y Cadeirydd a'r Is-gadeirydd
- Monitro camau gweithredu BGC
- Diweddaru'r Traciwr Gweithredu Llesiant
- Cefnogi'r asesu o lesiant lleol
- Gweinyddu'r Grant Rhanbarthol
- Cydlynu gwasanaethau cyfieithu

Yn erbyn ymrwymiad

44. Bydd y Bwrdd yn cymryd camau ychwanegol y tu allan i gyfarfodydd i sicrhau bod llais y cyhoedd yn cael ei glywed ac yn helpu i lunio'r Asesiad o Lesiant Lleol a'r Cynllun Llesiant Lleol. Mae ffocws y Bwrdd ar ddinasyddion yn golygu y bydd yn cymryd rhan mewn perthynas bwrpasol â phobl a chymunedau'r ardal, gan gynnwys plant a phobl ifanc, siaradwyr Cymraeg a'r rhai sydd â nodweddion gwarchodedig, ym mhob agwedd ar ei waith. Disgwylir i hyn gynnwys ymarferion ymgynghori a chyfleoedd i bobl godi a thrafod syniadau trwy drefniadau ymgysylltu ar-lein ac all-lein.

45. Mae'r Ddeddf yn gosod dyletswydd ar gynghorau tref a chymuned penodol i gymryd pob cam rhesymol tuag at gyflawni'r amcanion lleol sydd wedi'u cynnwys yn y Cynllun Llesiant lleol sy'n cael effaith yn ei ardaloedd. Os yw cyngor tref neu gymuned yn ddarostyngedig i'r ddyletswydd, rhaid iddo gyhoeddi adroddiad yn flynyddol yn manylu ar ei gynnydd o ran cyflawni'r amcanion a gynhwysir yn y cynllun llesiant lleol.

46. Bydd y BGC yn cysylltu'n agos â chynghorau tref a chymuned sy'n ddarostyngedig i'r ddyletswydd o fewn y Ddeddf wrth osod yr amcanion yn y Cynllun Llesiant Lleol.

47. Bydd copi o'r Asesiad o Lesiant Lleol, y Cynllun Llesiant Lleol a phob adroddiad blynyddol yn cael ei anfon at Weinidogion Cymru, Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, Archwilydd Cyffredinol Cymru a Phwyllgor Trosolwg a Chraffu perthnasol y cyngor a'i gyhoeddi ar wefan BGC.

Adroddiad Blynyddol

48. Bydd y Bwrdd yn paratoi ac yn cyhoeddi adroddiad blynyddol heb fod yn hwyrach na 14 mis ar ôl cyhoeddi ei Gynllun Llesiant Lleol cyntaf. Yn dilyn hynny, bydd adroddiad blynyddol yn cael ei gyhoeddi heb fod yn hwyrach na blwyddyn ar ôl cyhoeddi pob adroddiad blaenorol.

49. Yn y flwyddyn ar ôl etholiad llywodraeth leol cyffredin, pan fydd Cynllun Llesiant lleol newydd yn cael ei baratoi a'i gyhoeddi, nid oes gofyniad i gynhyrchu adroddiad blynyddol hefyd.

50.Bydd yr Adroddiad Blynyddol yn nodi'r camau a gymerwyd ers cyhoeddi cynllun llesiant lleol diweddaraf y Bwrdd i gyflawni'r amcanion a nodir yn y cynllun. Gall hefyd gynnwys unrhyw wybodaeth arall y mae'r Bwrdd yn meddwl y byddai'n briodol.

Craffu

Bydd y Bwrdd yn destun craffu gan bwyllgor craffu llywodraeth leol dynodedig yr awdurdodau lleol. Mae Adran 35 o'r Ddeddf yn darparu bod rhaid i bwyllgorau trosolwg a chraffu gael y pŵer i adolygu a chraffu ar benderfyniadau, camau gweithredu a threfniadau llywodraethu'r Bwrdd.

51. Rôl craffu yw darparu her a chefnogaeth er mwyn sicrhau gwelliant parhaus i'r Bwrdd.

52. Er mwyn sicrhau atebolrwydd democrataidd, mae gofyniad i bwyllgor craffu llywodraeth leol dynodedig o Gynghorau Sir Ceredigion a Sir Gaerfyrddin graffu ar waith y BGC.

53. Bydd Pwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu Cyngor Sir Ceredigion a Phwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol Sir Gaerfyrddin yn derbyn adroddiadau ar y cyd gan y Bwrdd a byddant yn gyfrifol am gymryd trosolwg o effeithiolrwydd cyffredinol y Bwrdd. Bydd hyn yn cynnwys:

a) Adolygu neu graffu ar y penderfyniadau a wnaed neu'r camau a gymerwyd gan y Bwrdd.
b) Adolygu neu graffu ar drefniadau llywodraethu'r Bwrdd.
c) Gwneud adroddiadau neu argymhellion i'r Bwrdd ynghylch ei swyddogaethau neu ei drefniadau llywodraethu.
d) Cyfeirio materion at y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Thematig perthnasol i'w hystyried ymhellach, fel y bo'n briodol.
e) Cyflwyno'r argymhellion o graffu i'r Cabinet priodol a'r BGC.

54. Bydd y Bwrdd yn adrodd ar ei gynnydd ym Mhwyllgor Cydlynu Trosolwg a Chraffu Ceredigion a Phwyllgor Craffu Perfformiad ac Adnoddau Corfforaethol Sir Gaerfyrddin a bydd yn cael ei gynnwys ar eu blaenraglenni gwaith. Bydd Aelodau Statudol y Bwrdd hefyd yn derbyn copi o'r adroddiadau cynnydd blynyddol.

55. Mae gan Weinidogion Cymru bŵer i gyfeirio cynllun at bwyllgorau craffu os nad yw'n cael ei ystyried yn ddigonol; er enghraifft, oherwydd adroddiad andwyol gan Gomisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru neu bryder nad yw dyletswyddau statudol yn cael eu bodloni.

56. Gall y pwyllgorau craffu ei gwneud yn ofynnol i unrhyw aelod o'r Bwrdd roi tystiolaeth, ond dim ond mewn perthynas ag arfer swyddogaethau ar y cyd a roddwyd iddynt fel aelod o'r Bwrdd.

57. Rhaid i graffu anfon copi o unrhyw adroddiad neu argymhelliad y mae'n ei wneud at Weinidogion Cymru, y Comisiynydd ac Archwilydd Cyffredinol Cymru.

Rôl Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol

58. Wrth ddrafftio'r Cynllun Llesiant Lleol, rhaid i'r Bwrdd ofyn am gyngor Comisiynydd Cenedlaethau'r Dyfodol Cymru, ar sut i gymryd camau i gyflawni'r amcanion lleol mewn modd sy'n gyson â'r egwyddor datblygu cynaliadwy.

59. Wrth osod yr amcanion lleol, rhaid i'r Bwrdd hefyd ystyried yr Adroddiad Cenedlaethau'r Dyfodol diweddaraf fel y'i paratowyd gan y Comisiynydd.

60. Rhaid i'r Bwrdd gyhoeddi cyngor y Comisiynydd ar yr un pryd ag y mae'n cyhoeddi'r Cynllun Llesiant Lleol.

Adolygu a Diwygio

61. Er bod yn rhaid i'r Bwrdd adolygu'r cylch gorchwyl hyn yn y cyfarfod gorfodol, gall y Bwrdd ei adolygu a'i gytuno i'w diwygio ar unrhyw adeg os yw'r holl aelodau statudol yn cytuno.